

Ideëën uit de Kauwógomballenfabriek

TON DAMEN en
BERT STEINMETZ

UITGEREKEND IN Rotterdam komt het hardop denken over de toekomst van Amsterdam voor het eerst in de openbaarheid. En hoe!

Zef Hemel, adjunct-directeur van de Amsterdamse dienst Ruimtelijke Ordening (DRO), heeft zijn visioen van de stad voor de volgende generaties al heel wat keren uitgezet – maar steeds in bestelorderschappen, waarbij hij er zorgvuldig voor waakte dat zijn woorden nooit werden opgenomen.

Wie het hoorde, raakte erdoor getroffen, maar formeel was er niets. Geen stuk, geen nota, geen notitie, want dan is het weg. Erfgoed tot vandaag niets op papier.

Maar nu, bij de Derde Internationale Architectuur Biennale in de Rotterdamse Kunsthal, brengt Hemel zijn verhaal in het openbaar. Aan het debat dat daarop volgt, neemt ook wethouder Maarten van Poelgeest deel. Hij staat net veel geestdrift achter Hemel.

De meest indrukwekkende bijdrage aan de Architectuur Biennale is bovendien *Bestemming AMS*, de artistieke verbeelding van Hemels fantasieën over hoe Amsterdam een metropool kan worden.

Hij heeft daarvoor zijn verhaal en keur afgestoken voor een groep aan veertig kunstenaars – architecten, vormgevers, beeldend kunstenaars, filmers – in de Kauwgomballenfabriek in Overamstel.

De kunstenaars werden uitgekozen met de bouw aan de metropool. Zij kregen de opdracht een aan de twintig thema's uit Hemels

toekomstfantasie op geheel eigen manier uit te werken, en ieder duizend euro – daar moest het voor.

Dat was 17 maart, twee maanden voor de opening van de Biennale. Voor de organisator van Amsterdams bijdrage, Sabine Lebesque, betekende dat een periode van peentjes zweten: geen idee hoe het eindresultaat eruit zou zien. Probeer maar eens van zo'n groot en heteroog gezelschap op tijd alle bijdragen binnen te krijgen. En maak er dan ook nog een kloppend geheel van.

Lebesque (41), als architectuurhistoricus verbonden aan het Ontwikkelingsbedrijf Gemeente Amsterdam (OGA), heeft wel voor hetervuren gestaan. Nadat zij was afgestudeerd aan de Uva, heeft zij onder meer tentoonstellingen gemaakt in het Nederlands Architectuurinstituut, ook in Rotterdam. Sinds 2000 werkt zij bij het OGA.

“Met de tentoonstellingsontwerpers Mark de Jong en Herman Kossmann hebben we gezocht naar een manier om dat verhaal te visualiseren,” vertelt Lebesque.

“Toen we een tweede keer in de Kauwgomballenfabriek met de kunstenaars bij elkaar kwamen om elkaars plannen te bespreken, was het heel inspirerend te zien wat iedereen ernee gedaan had. Sommigen illustreerden hun thema, soms op ludieke wijze, anderen gingen er dieper op in en kwamen met praktische suggesties.”

Het resultaat is, zacht gezegd, overweldigend. De samenwerking heeft geresulteerd in een rechtehoekige ruimte, waarin de bezoeker over een houten hellingbaan steeds hoger om de verbeelding

Sabine Lebesque: ‘...inspirerend...’

van Amsterdam en omgeving heen wandelt.

Hoe zullen we het noemen? Een plattegrond? Nee. Een maquette? Ook niet. Een explosie aan visuele vondsten in een levensgrote kijkdoos? Je ontdekt elke keer weer een verrassing, hoe langer je kijkt.

De visioenen van Hemel over een uitgaanscentrum in Zuidoost werden door architectenbureau Soeters/Van Eldonk omgezet in letterlijke toppunten van uitbundigheid. Almere is op deze kaart uitgevoerd in Lego. De kunstenaar Constant Dullaart had tot trak de ideeën van Hemel over de middeleeuwse binnenstad te visualiseren. Hij kocht voor zijn duizend euro allerlei spullen die het Leger des Heils graag gebruiken wil, en dat vormt nu, in folie verpakt, inclusief de pakbon van Makro, onderdeel van *Bestemming AMS*.

Of de verbeelding van Hemels ideeën over het beter aan de man brengen van ons VOC-verteden. De Britse architect John Lonsdale laat het VOC-schip Amsterdam, vergaan bij Hastings, in zijn geheel in een stralen kist met glazen ruiten tentoonstellen in de Van Gendthallen op Oostenburg, de plek van de vroegere VOC-werf. Met water, modder en al.

Gaat uw gang, archeologen. Van bovenaf sieren intertekabels door de ruimte, die allemaal samenkomen in een dikke kabel en verdwijnen daar waar zich op de plattegrond de Watergraafsmeer bevindt. Amsterdam is niet voor niets 's werelds grootste internetknooppunt.

Aan creativiteit zal het niet liggen in deze stad.